

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Szarvas, Melinda

Title: Lehetséges és valószer? (Sinkovits Péter: Orfeum. zEtna Kiadó, Zenta, 2014)

Year: 2015

Version:

Copyright: © Szarvas & Élet és Irodalom, 2015.

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Szarvas, M. (2015, LIX). Lehetséges és valószer? (Sinkovits Péter: Orfeum. zEtna Kiadó, Zenta, 2014). Élet és Irodalom, (31), 23.

SZARVAS MELINDA:

Lehetséges és valószerű

Sinkovits Péter: *Orfeum*. zEtna Kiadó, Zenta, 2014. 165 oldal, 2000 Ft

Az *Orfeum* különleges világot tár az olvasó elé. Szép képek (irodalmiak és illusztrációk egyaránt) és szép mondatok jellemzik, s az események és a párbeszéd, tünjenek is bár valószerűtlennek, érdemben szólnak olyanokról, mint a szabadság, az emigráció, vagy a történelem ismétlődése. Sinkovits Péter művében a címadó *orfeum* mint egy elmosódott kontúrú, zárt világ, mint a felejtés, átértékelés helyszíne jelenik meg, ahova a hősök a *valós* világ elől menekülnek. Hasonlóképpen utal ez egy keserűes műfajra és egy sajátos világra, mint az 1972-es Cabaret film címe. A párhuzam abból a szempontból sem tűnik túlzásnak, hogy Sinkovits művében a kortárs idő mellett az 1930-as évek világa idéződik fel. „Filmet láttunk, vagy ez a valóság volt?” (92.) A *határátlépés* kulcsfogalma Sinkovits művének.

A főhős, D. Lázár magyar festő, az első oldalakon az argentin tengerparton dolgozik. Az átléphetetlennek tűnő határok itt jelennek meg először: D. Lázár „a szél hangját, a finom zörejek sustorgó kánonát, a mindenre ráboruló égbolt izgalmas elsötétülését, meg a homoküregekben pillanatok alatt megjelenő vízkelyheket” (8.) igyekszik megfesteni. Argentínából aztán egy óceánjárón utazik Palermóba, ahol egyetemi tanári állást vállal, végül pedig Budapesten köt ki egy orfeumban. A helyszíneket és korokat az emberiséget érintő időtlen kérdések megvitatása köti össze. D. Lázár a hajón összezárt társasággal ugyanarról beszélget, mint az egyetemen a hallgatóival: mi jelenti a szabadságot? Mi határozza meg az embert? A (társadalmi) normák és az egyéni igények és tapasztalatok ütközése révén a valóságnak gondolt élet más alternatívát kizáró természetessége kérdőjeleződik meg. Értelmiségi, művész emberek beszélgetnek, filozofálgatnak az élet már sokszor megvitatott nagy kérdéseiről, Sinkovits szövege mégsem lesz közhelyes, sem giccses. Kis társaságok közti beszélgetések olvashatók, s az eseményhiányt a szerző remekül ellensúlyozza a karakteres szereplők sajátos világának kidolgozásával.

A színek és a tenger két alapvető jelensége a szövegnek, mindkettő az emberi életet meghatározó elemként szerepel. Emlékeztetnék rá, hogy a kötetnyitó képben is egyszerre vannak jelen: D. Lázár a tengert festi. A tengeren utazva jelenik meg a '30-as évek hangulata is: „a kapitányunknak régi – sokak számára kissé különös – szokása, hogy a hosszú utazás előtt találomra kiválaszt egy évszámot, s az utasoknak ahhoz kell igazodniuk.” (37.) Ugyanakkor nemcsak külsőségekben idéződik meg ez a korszak: az utasok közössége mint egy mini társadalom kezd működni, lázadás tör ki, amit erőszakos módon, külső segítséggel (helikopterek bevetésével) vernek le. A kapitány hóbortjaként jelentkező időutazás valószerűtlenségét növeli, hogy D. Lázárt álmából riasztja fel a lázadás zaja, ami után a rendteremtés „gyorsan lezajlott, a fedélzeten csak a sörösüveghegyek meg az eldobált transzparensok halmai – de már érkeztek is a takarítóasszonyok.” (92.) Az álom, az ébrenlét és a tudatosság egyéb szintjei egyenrangú *valóságok*ként vannak jelen Sinkovits szövegében, amelyben a spiritualitás is mint az emberi működés megkérdőjelezhetetlen része szerepel. „Meditáció révén [...] a természetfeletti is elérhetővé válik – lépett tovább D. Lázár [...] –, amely túlmutat az érzékszervekkel vizsgálható, megragadható világon. Olyan jelenség, mely megmagyarázhatatlan a szokásos definíciókkal. (146.) A színek a festészet és a főhős által oktatótt művészettörténet mellett mint a hét csakra energiamezője is értelmeződnek egy D. Lázár által az egyetemre hívott női vendégkutató előadásában. Az *Orfeum* szereposztása szerint a férfiak kérdeznek, s a nők azok, akik hol szentenciózus kijelentésekkel, hol olyan célzott kérdésekkel válaszolnak, melyek a férfit készítetik a válasz megtalálására. Bár az egyetemen D. Lázár oktat, őt mintha a nők tanítanák.

Sinkovits Péter műve emlékezetes olvasmány. Nem egy izgalmas eseménysor teszi azzá, hanem a képek és a hangulatok, az az írói megoldás, amely az ismertnek hitt világ természetességére kérdez rá az otthon(osság) kényszerű elhagyása révén. „Az archaikus emberek környezetét manók, erdei szellemek meg sárkányok népesítették be. És jól érezték magukat ebben a társaságban. – Talán inkább ők éltek közelebb a valósághoz, mint mi – fűzte hozzá Zyna, s újabb cigarettára gyújtott.” (147.)